

Bakışın güzelliği ve çirkinliği

Ankara'dan okuyucumuz: “Gözün sorumluluk getiren bakışı üzerinde durur musunuz?”

GÖZÜN YAPTIĞI İŞE GÖRE RÜTBESİ

İki türlü bakış vardır:

Bunlardan birincisi nefs-i emmârenin bakışı, ikincisi kalbin bakışı.

Birincisinde nefs-i emmâre, gördüğü şeye kendi hesabına bakar ve çirkinleştirir.

İkincisinde kalp, gördüğü şeye Allah hesabına bakar ve güzelleştirir.

Nefs-i emmârenin çıkış noktası kendi açısıdır, niyeti ve nazarı kendi zevkidir. Burada göz bir kavvat, bir namussuz ve bir tahrik âleti derecesine inmiştir. Bakılan şey nâmahrem olmasa da, bu bakışta hayır yoktur. Bu bakış şükürsüzdür, nankörceştir; bundan dolayı haramdır.

Kalbin çıkış noktası, niyeti ve nazarı ise Allah'ın güzelliğine ulaşmak olduğundan, göz ile yaptığı iş ilim, marifet ve şükür hesabına geçer. Göz burada her şeye gözün yaratıcısı hesabına bakar, her şeyi güzel görür, bu büyük kâinat kitabının okuyucusudur, Allah'ın san'at mu'cizelerinin seyircisidir, yeryüzü bahçesindeki rahmet çiçeklerinin bir arısıdır.¹

HER ŞEY NASIL GÜZEL OLUR?

Bu ikinci yaklaşımda her şey güzeldir. Bu bakışta lütuf da güzeldir, kahır da güzeldir. Huzur da güzeldir, belâ da güzeldir. Göz, “Allah her şeyi güzel yaratmıştır.”² der, her tecellîde güzellik arar, güzellik bulur. Allah'ın isimlerinin ve sıfatlarının eserlerini büyük bir saadet ve huzur içinde izler, görür.³ Baktığı her şeyden ilim, marifet ve şükür balı devşirir.

Haram olana bakmak sevap değil, günahdır.

Helâl olan fitrat ve yaratılış güzelliklerine Yaratıcı hesabına bakmak ise sevaptır.

GÖZÜN HAINLIĞI

Kur'ân, haram bakışı "hâinete'l-a'yün", (=gözlerin ihâneti) sözüyle ifâde eder.

Cenâb-ı Allah şöyle buyurur: "Allah gözlerin ihânetini de bilir, gönüllerin sakladığını da."4

Gözlerin ihaneti ifadesi, Kur'ân'ın eşsiz dilinde, gözlerin gizlice harama kayması demektir. Burada nefs-i emmâre, birer kudret harikası olan gözleri kendi hesabına kullanıyor. O iki inci tanesini insanlardan gizleyerek harama yönlendiriyor. Oysa bu esnada gözlerin haram noktaya kayıp gidişini Allah görmektedir. Nefs-i emmâre ise, Allah'ın, gözlerin bakışını görüyor olduğunu ya nazara almıyor, ya da unutuyor. İşte Kur'ân buna "gözlerin ihaneti" diyor.

İşte bu nefsanî ve haram bakış, Peygamber Efendimiz'in (asm) dilinde "göz zinası" olarak nitelendirilmiştir. Aynı şekilde Peygamber (asm) dilinde nefsanî ve haram söyleyiş "dil zinası"5; nefsanî ve haram dokunuş "el zinası"; nefse hoş gelen haram sözleri işitmek "kulak zinası"; haram işlemek niyetiyle yürümek "ayak zinâsı"dır.6

Bu hadis-i şeriflerde göz, dil, el, kulak, ayak... vs. zinası tabirleri mecazi birer tabirdir. Kast olunan şey gerçek zinâ değil; bakış, dokunuş, işitiş ve yürüyüş gibi fiillerin harama götürecek şekilde yapılmasıdır. Peygamber Efendimiz (asm) ümmetini zinaya götüren bakıştan, dokunuştan, söyleyişten, işitişten ve yürüyüşten sakındırmıştır.

Hiç şüphesiz bakışın, dokunuşun, söyleyişin, işitişin ve yürüyüşün haram oluşunu niyet belirleyecektir. Namahreme her bakış haram değildir. Zorunlu olan, bir iş ve ihtiyacın gereği olan, haram niyet taşımayan ve ansızın olan bakışlar, muaftırlar, haram değildirler. Nefsanî haz ve lezzet niyetiyle sarf edilen bakış ise haramdır.

Bedüzzaman Hazretleri bu açıdan göze şöyle hitap ediyor:

"Ey göz, güzel bak! Âdi bir kavvat nerede? Kütüphâne-i İlâhînin mütefennin bir nâzırı nerede?"

Dipnotlar:

1- Sözler, 6. Söz, s. 32.

2- Secde Sûresi: 7.

3- Sözler, 22. Söz, s. 264.

4-Mü'min Sûresi: 19.

5- Câmiü's-Sağîr, 2/477 (1007); 3/1056 (2305);

6- Buharî, İstizân 12, Kader 9; Müslim, Kader 20, (2657); Ebû Davud, Nikâh 44, (2152).]